

جهانگیر، عیسی:	سرشناسه:
شیعه در فضای سایبر رویکردی اجتماعی / عیسی جهانگیر.	عنوان و نام پدیدآور:
قم: مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی علیه السلام ، انتشارات، ۱۳۹۱.	مشخصات نشر:
۲۵۶ ص.	مشخصات ظاهری:
مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی علیه السلام ، انتشارات؛ ۷۱۳. جامعه شناسی؛ ۲۰.	فروست:
۹۷۸-۹۶۴-۴۱۱-۴۹۱-۵	شابک:
فیبا.	وضعیت فهرست نویسی:
ص. ۲۴۵ - ۲۵۰.	یادداشت: کتابنامه:
واژه نامه.	یادداشت:
شیعه __ منابع شبکه کامپیوتری.	موضوع:
فضای مجازی __ جنبه های مذهبی __ اسلام.	موضوع:
فضای مجازی __ جنبه های اجتماعی.	موضوع:
مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی علیه السلام ، انتشارات.	شناسه افزوده:
ش ۹ ج/ ۱۱/ ۶۲۵ BP	رده بندی کنگره:
۲۹۷/۰۲۸۵	رده بندی دیویی:
۲۰۴۱۳۷۸	شماره کتاب شناسی ملی:

شیعه در فضای سایبر رویکردی اجتماعی

www.ketab.ir

عیسی جهانگیر

انتشارات مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی

۱۳۹۱

شماره ردیف ۷۱۲
شماره موضوعی جامعه‌شناسی - ۲۰
۱۳۹۱-۱۴

■ شیعه در فضای سایبر؛ رویکردی اجتماعی

- مؤلف: عیسی جهانگیر
- ناشر: انتشارات مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)
- چاپ: نگارش
- نوبت و تاریخ چاپ: اول، بهار ۱۳۹۱
- شمارگان: ۱۰۰۰
- قیمت: ۳۹۰۰ تومان

● دفتر مرکزی: قم، خیابان شهدا، کوی ممتاز، پلاک ۳۸
تلفن و نمابر: ۷۷۴۲۳۲۶-۰۲۵۱

● شعبه مؤسسه امام خمینی (ره): قم، بلوار امین، بلوار جمهوری اسلامی، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)
تلفن: ۲۱۱۳۶۲۹-۰۲۵۱

فهرست مطالب

مقدمه معاونت پژوهش.....	۹
پیشگفتار.....	۱۳

فصل اول: کلیات

۱-۱. مقدمه.....	۱۷
۱-۲. بیان مسئله.....	۱۸
۱-۳. ضرورت و اهداف پژوهش.....	۱۹
۱-۴. پیشینه‌شناسی.....	۲۱
۱-۴-۱. مطالعات مربوط به فضای سایر دینی.....	۲۲
۱-۴-۲. مطالعات مربوط به فضای سایر اسلامی و شیعی.....	۳۳

فصل دوم: واکاوی مفهومی فضای سایر شیعی

۲-۱. مقدمه.....	۶۱
۲-۲. فضا.....	۶۳
۲-۳. فضای سایر.....	۶۵
۲-۳-۱. اینترنت و تاریخچه آن.....	۷۰
۲-۳-۲. وب (تار جهان گستر).....	۷۵
۲-۳-۳. گسترش اینترنت و وب.....	۷۸

۲-۳-۴	اینترنت در ایران.....	۸۰
۲-۳-۵	کارکردهای فضای سایبر (اینترنت).....	۸۴
۲-۳-۶	مذهب و فضای سایبر.....	۹۱
۲-۳-۷	کارکردهای دینی فضای سایبر.....	۹۵
۲-۴	فضای سایبر شیعی.....	۹۹
۲-۴-۱	تاریخچه حضور شیعه در فضای سایبر.....	۱۰۰
۲-۴-۲	نقش تم در شکل گیری فضای سایبر شیعه.....	۱۱۰
۲-۴-۳	شمای کلی فضای امروزی سایبر شیعه.....	۱۲۴
۲-۵	مطالعه اجتماعی فضای سایبر شیعی.....	۱۲۹

فصل سوم جامعه‌شناسی فضای سایبر شیعی

۳-۱	مقدمه.....	۱۳۳
۳-۲	رهافت‌های جامعه‌شناختی فضای سایبر.....	۱۳۴
۳-۳	نظریه‌پردازی جامعه‌شناختی فضای سایبر شیعی (چشم‌انداز نظری پژوهش).....	۱۳۷
۳-۳-۱	نظریه‌های هنجاری رسانه‌ها.....	۱۳۹
۳-۳-۲	مدل هنجاری رسانه‌های اسلامی.....	۱۴۱
۳-۳-۳	مدل هنجاری رسانه‌های اسلامی سایبر (مدل دکتر آشنا).....	۱۴۴
۳-۳-۴	مدل «ارزیابی وب‌سایت‌ها» (دکتر عاملی).....	۱۴۸
۳-۴	موج‌های تحول فضای سایبر شیعی.....	۱۵۱
۳-۴-۱	موج متن محوری.....	۱۵۱
۳-۴-۲	موج نهاد محوری.....	۱۵۸
۳-۴-۳	موج مناسک محوری.....	۱۶۱
۳-۴-۴	موج مواجهه محوری.....	۱۶۶
۳-۴-۵	موج گفت و گو محوری.....	۱۷۹
۳-۴-۶	موج اجتماع محوری.....	۱۸۲

۱۹۱	 موج آموزش محوری ۳-۴-۷
۲۰۰	 بررسی و تحلیل عملکرد فضای سایر شیعه در ایران ۳-۵
۲۰۱	 ارزیابی عملکرد سایت تبیان ۳-۵-۱
۲۰۷	 ارزیابی عملکرد سایت الشیعه (آل‌الیت علیهم‌السلام) ۳-۵-۲
۲۱۹	 ارزیابی عملکرد سایت حوزه‌نت ۳-۵-۳
۲۳۱	 مقایسه سایت‌های حوزه، الشیعه و تبیان ۳-۵-۴

فصل چهارم: جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

۲۳۵	 مقدمه ۴-۱
۲۳۵	 خلاصه ۴-۲
۲۳۸	 بحث و نتیجه‌گیری ۴-۳
۲۴۲	 دستاوردهای پژوهش ۴-۴
۲۴۳	 چشم‌انداز پژوهش‌های آتی ۴-۵
۲۴۵	 منابع ۴-۵
۲۴۵	 فارسی ۴-۵
۲۵۰	 عربی ۴-۵
۲۵۰	 لاتین ۴-۵

مقدمه معاونت پژوهش

حقیقت اصیل ترین، جاودانه ترین و زیباترین راز هستی و نیاز آدمی است که سلسله مؤمنان و عالمان صادق چه جان‌ها که در راه آن فدا شده‌اند، و جاهلان و باطل پرستان چه توطئه‌ها و ترفندها که برای محو و مسخ آن نساخته‌اند، به تلخ واقعی است مظلومیت حقیقت، و چه شیرین حقیقتی است این واقعیت که در مصاف دشمنان حق و باطل، حق سربلند و سرفراز است و باطل از بین رفتنی و نگونسار. این والا و بالانشینی حقیقت گذشته از سرشت حق، وام‌دار کوشش‌های خالصانه و پایان‌ناپذیر حقیقت‌جویانی است که در عرصه نظر و عمل کمر همت محکم بسته و از دام و دانه دنیا رسته‌اند، و در این میان، نقش و تأثیر ادیان و پیامبران الهی، و به‌ویژه اسلام و پیامبر اکرم ﷺ و جانشینان برحق و گرامی او ﷺ، برجسته‌ترین است.

دانشمندان نام‌آور شیعه رسالت خطیر و بی‌نظیر خویش را بهره‌گیری از عقل و نقل و غوص در دریای معارف قرآن و برگرفتن گوهر ناب حقیقت از سیره آن پیشوایان و عرضه آن به عالم بشری و دفاع جانانه در برابر هجوم ظلمت پرستان حقیقت‌گریز دانسته و در این راه دیده‌ها سوده و جان‌ها فرسوده‌اند. اکنون در عصر بحران معنویت که دشمنان حقیقت و آدمیت هر لحظه با تولید و انتشار فزون از شمار آثار نوشتاری و دیداری و به‌کارگیری

انواع ابزارهای پیشرفته سخت‌افزاری و نرم‌افزاری در عرصه‌های گوناگون برای سیطره بر جهان می‌کوشند، رسالت حقیقت‌خواهان و اندیشمندان حوزوی و دانشگاهی، به‌ویژه عالمان دین، بس عظیم‌تر و سخت دشوارتر است.

در جهان تشیع، پژوهشگران حوزوی در علوم فلسفی و کلامی، تفسیری و حدیثی، فقهی و اصولی و نظایر آن کارنامه درخشانی دارند، و تأملات ایشان بر تارک پژوهش‌های اسلامی می‌درخشد. در زمینه علوم طبیعی و تجربی و فناوری‌های جدید نیز پژوهشگران ما تلاش‌هایی چشمگیر کرده، گام‌هایی نویدبخش برداشته و به جایگاه درخور خویش در جهان نزدیک شده‌اند، و می‌کوشند تا با فعالیت‌های روزافزونشان مقام شایسته خویش را در صحنه علمی بین‌المللی بازتاب دهند. ولی در قلمرو پژوهش‌های علوم اجتماعی و انسانی تلاش‌های دانشمندان این مرز و بوم آن‌گونه که شایسته نظام اسلامی است به بار ننشسته و آنان گاه به ترجمه و اقتباس نظریات دیگران بسنده کرده‌اند. در این زمینه کمتر می‌توان رد پای ابتکارات و به‌ویژه خلاقیت‌های برخاسته از مبانی اسلامی را یافت و تا رسیدن به منزلت مطلوب راهی طولانی و پرچالش در پیش است. از این روی، افزون بر استنباط، استخراج، تفسیر و تبیین آموزه‌های دینی و سازمان‌دهی معارف اسلامی، کاوش در مسائل علوم انسانی و اجتماعی از دیدگاه اسلامی و تبیین آنها از مهم‌ترین اهداف و اولویت‌های مؤسسات علمی به‌ویژه مراکز پژوهشی حوزه‌های علمیه است.

مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی^ع در پرتو تأییدات رهبر کبیر انقلاب اسلامی و حمایت‌های بی‌دریغ خلف صالح وی، حضرت آیت‌الله خامنه‌ای «مد ظله العالی» از آغاز تأسیس بر اساس سیاست‌ها و اهداف ترسیم شده از سوی حضرت آیت‌الله محمدتقی مصباح یزدی «دامت برکاته» به امر پژوهش‌های علمی و دینی اهتمام داشته و در مسیر برآوردن نیازهای فکری و دینی جامعه، به پژوهش‌های بنیادی، راهبردی و کاربردی

دانش پژوهان و پژوهشگران، در زمینه نشر آثار محققان نیز کوشیده و بحمدالله تاکنون آثار ارزنده‌ای را در حد توان خود به جامعه اسلامی تقدیم کرده است.

کتاب پیش روی، پژوهشی است در قلمرو مطالعات اجتماعی فضای سایر شیعه که با تلاش پژوهشگر ارجمند، آقای عیسی جهانگیر نگارش یافته است. هدف اصلی نویسنده ارائه چشم‌اندازی بر حضور سائیری شیعه از آغاز تاکنون و راهکارهایی برای رسانش مطلوب مذهبی در این فضااست. معاونت پژوهش از مؤلف محترم و جناب آقای نعمت‌الله کرم‌اللهی که با مطالعه و ارائه نظرهای سودمندشان، بر اتقان و غنای اثر افزوده‌اند، صمیمانه سپاسگزاری می‌کند و توفیق روزافزون ایشان را از خداوند متعالی خواستار است.

معاونت پژوهش

مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)

www.ketab.ir